

SCURTE CONSIDERAȚII ASUPRA ACTIVITĂȚII METALURGICE A COMUNITĂȚILOR CULTURII COȚOFENI

de ADRIANA OPRINESCU

Pornind de la cilia bolovani de cuprită și alte câteva bucăți de zgură¹ aflate în așezarea Coțofeni — puternic impregnată de elemente Vučedol și Kostolac² de pe înălțimea Humca, din Ostrovul Decebal de la Moldova Veche (jud. Caraș Severin) și socotind că ele atestă o evidentă preocupare metalurgică a uneia dintre comunitățile culturii Coțofeni din perioada de tranziție spre epoca bronzului — perioadă despre care s-a afirmat că reprezintă o etapă de regres în comparație cu eneoliticul masivelor topoare de cupru cu brațe dispuse în cruce și epoca timpurie a bronzului cu numeroasele și variatele securi, am ajuns la încheierile pe care le expunea mai jos.

Pentru cultura Coțofeni, Petre Roman consemnează următoarele obiecte de metal: pumnale, străpungătoare, undițe, ace, topoare plate, podoabe sublinind pe de o parte sărăcia lor, iar pe de altă varietatea și economicitatea cu care sînt realizate³.

S-a subliniat, în același timp, procentajul ridicat de arsen din unele piese⁴. În ceea ce privește aria de răspîndire a obiectelor de metal, în cadrul culturii Coțofeni, nu ne scapă din vedere faptul că autorul citat o limitează în special la zona bănățeană.

Alte dovezi privitoare la preocupările metalurgice ale comunităților Coțofeni au fost semnalate din Peștera Hoților de la Băile Herculane și de la Ostrovu Corbului (com. Hinova, jud. Mehedinți). În ultima stațiune s-a găsit o vatră sau un cuptor construit special pentru activități de prelucrare a metalului⁵.

Ne erau deja cunoscute descoperirile de la Mala Gruda⁶, cu piese din metal prețios, aparținînd unui complex Vučedol tîrziu, dar acestea pot reprezenta obiecte de import, din lumea sudică.

Relativ recent însă, István Ecsedy ne-a făcut cunoscute numeroase lipare de turnat topoare de tip Faisz descoperite în așezarea de la Zók⁷, din perioada Vučedol, deci Coțofeni III. Coroborate cu piesa de la Brno Lišč⁸ aflată într-un mediu Jevišovice B, contemporan cu Vučedol și Coțofeni III, descoperirile de la Zók pun și problema apartenenței topoarelor de tip Faisz, Baniabie, Corbasca din aria culturii Coțofeni. În lumina acestor ultime fapte documentare, este convingătoare presupunerea noastră că ele au fost produse și folosite și de către comunitățile Coțofeni.

Dispariția lor pare să coincidă cu deplasarea spre vest a comunităților Glina-Schneckenberg, producătoare ale tipurilor Dumbrăvioara și Veselinovo⁹. Primul depozit de la Ostrovu Corbului¹⁰ credem că este mai firesc să fie pus în legătură cu așezările Coțofeni tîrzii de acolo,

¹ P. Roman, *Cultura Coțofeni*, București, 1976. Materialele ne-au fost încredințate pentru analize de Petre Roman.

² *Ibidem*, p. 55; idem, *PZ*, 55, 1980, 2, p. 224.

³ P. Roman, *Cultura Coțofeni*, p. 16 — 17; idem, *PZ*, 52, 1977, 2, p. 190 — 191.

⁴ P. Roman, *Cultura Coțofeni*, p. 16.

⁵ P. Roman, Ann Dodd-Oprîșescu, M. Simon, M. Dogaru, Raport asupra săpăturilor de la Ostrovu Corbului în 1982, Sesiunea de rapoarte, Ploiești 1983.

⁶ Maja Parović-Pešikan, *Materijali*, 12, Zadar 1976, p. 77 — 87.

⁷ Ecsedy I., *JPMÉ*, 27 (1982), Pécs, 1983, p. 61 — 105.

⁸ Anna Medunová-Benešová, *PamArch*, 55, 1964, p. 143 — 147, fig. 44/4.

⁹ A. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien I*, PHF IX, 2 München, 1970, pp. 31 — 32, 35 — 37 pentru topoarele de tip Dumbrăvioara și Veselinovo; pentru mișcarea comunităților Glina-Schneckenberg spre vest, vezi P. Roman, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p. 116 — 119; idem, *SCIVA*, 37, 1986, 1, p. 39 — 41.

¹⁰ D. Berciu, *AO*, 92 — 94, 1937, p. 306; idem, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939, p. 101 — 102, fig. 111. Unele rețineri în privința atribuirii acestui depozit culturii Glina, vezi și la A. Vulpe, *op. cit.*, p. 30.

În timp ce depozitul II¹¹ aparține comunităților Glina care și-au intențional așezare în faza finală (IV) de evoluție.

Reluarea săpăturilor în așezarea Coțofeni de la Moldova Veche va aduce, sîntem convinși, noi dovezi privitoare la multiplele aspecte ale vieții comunităților Coțofeni din jud. Caraș Severin, mai ales în domeniul activității prelucrării metalelor.

KURZE BETRACHTUNGEN ÜBER DIE METALURGISCHE TÄTIGKEIT DER COȚOFENI GEMEINSCHAFTEN

ZUSAMMENFASSUNG

Der Verfasser hebt sowohl die Entdeckungen von Kupfergegenständen (Ahle, Meißel, Flachbelle, Klingen, Dolche, Schmucken), welche sich in der Coțofeni-Siedlungen in Banat befanden, als auch die Beweise einer örtlichen metalurgischen Tätigkeit im Falle der Siedlungen Moldova Veche-IIumca, Băile Herculane — Peștera Hoților, Ostrovu Corbului hervor.

Die Tatsache, daß die Entdeckungen von Mala Gruda, Jevišovice B, Zók in einer älteren Periode, als die Erscheinung der Glina IV Horizontes (Ostrovu Corbului) datiert wurden, entschließt den Autor die Schaftlochhächte vom Vilcele (chemals Baniabic)-, Faisz-, Corbasca Typus, welche sich im Verbreitungsgebiet der Coțofeni-Kultur befinden, zu den Gemeinschaften dieser letzteren Kultur dazuzuzählen.

¹¹ M. Davidescu, A. Vulpe, SCIV, 19, 1968, 3 și urm.: A. Vulpe, *op. cit.*, p. 36 — 37; despre așezarea Glina de la Ostrovu Corbului, relatări la P. Roman, *op. cit.*, p. 118.